

Kohtulahendite kogumik

Kohtuasi C-34/17

**Eamonn Donnellan
versus
The Revenue Commissioners**

(eelotsusetaotlus, mille on esitanud High Court (Iirimaa))

Eelotsusetaotlus – Vastastikune abi nõuete sissenõudmisel – Direktiiv 2010/24/EL – Artikkel 14 – Õigus tõhusale õiguskaitsevahendile – Euroopa Liidu põhiõiguste harta – Artikkel 47 – Taotluse saanud asutuse õigus keelduda sissenõudmisest põhjusel, et nõudest ei ole nõuetekohaselt teada antud

Kokkuvõte – Euroopa Kohtu (teine koda) 26. aprilli 2018. aasta otsus

1. *Õigusaktide ühtlustamine – Vastastikune abi maksunõuete sissenõudmisel – Vastastikuse usalduse põhimõte – Ulatus – Piirangud – Kitsas tõlgendamine*

(Nõukogu direktiiv 2010/24)

2. *Õigusaktide ühtlustamine – Vastastikune abi maksunõuete sissenõudmisel – Sissenõudmismeetmed ja ettevaatusabinõud – Vaidlused – Taotluse saanud asutuse pädevus – Õigus keelduda abi andmisest nõude sissenõudmisel – Tingimused*

(Nõukogu direktiiv 2010/24, artikli 14 lõige 2; Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47)

3. *Õigusaktide ühtlustamine – Vastastikune abi maksunõuete sissenõudmisel – Sissenõudmismeetmed ja ettevaatusabinõud – Vaidlused – Teises liikmesriigis määratud trahvi sissenõudmistetaotlus – Niisuguse taotluse saanud asutuse keeldumine selle täitmisest põhjusel, et trahvi määramise otsust ei ole tehtud nõuetekohaselt teatavaks puudutatud isikule – Lubatavus*

(Nõukogu direktiiv 2010/24, artikli 14 lõiked 1 ja 2; Euroopa Liidu põhiõiguste harta, artikkel 47)

1. Alustuseks tuleb meenutada, liikmesriikide vastastikuse usalduse põhimõtte on liidu õiguses väga oluline, kuna see võimaldab luua ja säilitada sisepiirideta ala. See põhimõtte kohustab igat liikmesriiki eelkõige vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala osas eeldama – välja arvatud juhul, kui esinevad erandlikud asjaolud –, et kõik ülejäänud liikmesriigid järgivad liidu õigust ja eriti liidu õiguses tunnustatud põhiõigusi (18. detsembri 2014. aasta arvamus 2/13 (Euroopa Liidu ühinemine Euroopa inimõiguste konventsiooniga), EU:C:2014:2454, punkt 191 ja seal viidatud kohtupraktika).

Kuigi direktiiv 2010/24 kuulub siseturu, mitte vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonda, põhineb ka see direktiiv eespool meenutatud vastastikuse usalduse põhimõttel. Nimelt sõltub selle direktiiviga kehtestatud vastastikuse abi andmise korra rakendamine selle usalduse olemasolust asjasse puutuvate liikmesriigi asutuste vahel.

Samuti tuleneb väljakujunenud kohtupraktikast, et vastastikuse usalduse põhimõtte piiranguid tuleb tõlgendada kitsalt (vt eelkõige 14. novembri 2013. aasta kohtuotsus *Baláž*, C-60/12, EU:C:2013:733, punkt 29; 16. juuli 2015. aasta kohtuotsus *Diageo Brands*, C-681/13, EU:C:2015:471, punkt 41; 25. mai 2016. aasta kohtuotsus *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, punkt 38, ning 23. jaanuari 2018. aasta kohtuotsus *Piotrowski*, C-367/16, EU:C:2018:27, punkt 48).

(vt punktid 40, 41 ja 50)

2. Direktiiv 2010/24, andmata kaugeltki taotluse saanud liikmesriigi organitele õigust kontrollida taotluse esitanud liikmesriigi akte, piirab sõnaselgelt artikli 14 lõikes 2 nende organite kontrolliõigust taotluse saanud liikmesriigi aktidega.

Kuigi on tõsi, et aktid, mille liikmesriik võtab vastu direktiiviga 2010/24 kehtestatud vastastikuse abi andmise korra alusel, peavad olema kooskõlas liidu põhiõigustega, mille hulka kuulub harta artiklis 47 sätestatud õigus tõhusale õiguskaitsevahendile, ei tulene sellest kindlasti, et taotluse esitanud liikmesriigi akte peab saama vaidlustada nii selle liikmesriigi kohtus kui ka taotluse saanud liikmesriigi kohtus. Vastupidi, niisugune abi andmise kord, kuivõrd see tugineb just vastastikuse usalduse põhimõttele, võimaldab suurendada õiguskindlust selle liikmesriigi kindlakstegemise osas, kelle kohtute alluvusse vaidluste lahendamine kuulub ja järelikult vältida *forum shopping*'ut (vt analoogia alusel 21. detsembri 2011. aasta kohtuotsus *N.S. jt*, C-411/10 ja C-493/10, EU:C:2011:865, punkt 79).

Sellest tuleneb, et hagi, mille puudutatud isik esitab taotluse saanud liikmesriigis selleks, et ta ei peaks täitma maksekohustust, mida selle liikmesriigi pädev asutus temalt nõuab, et rahuldataks taotluse esitanud liikmesriigis tekkinud nõue, ei saa viia selleni, et hakatakse kontrollima selle nõude õiguspärasust.

Kuid nagu Euroopa Kohus on juba märkinud, ei saa välistada, et taotluse saanud asutus võib erandjuhul otsustada taotluse esitanud asutusele mitte abi osutada. Nii võib nõude sissenõudmist taotluse täitmisest keelduda muu hulgas juhul, kui selgub, et see täitmine kahjustaks taotluse saanud asutuse liikmesriigi avalikku korda (vt direktiivi 76/308 artikli 12 kohta, mis sisuliselt vastab direktiivi 2010/24 artiklile 14, 14. jaanuari 2010. aasta kohtuotsus *Kyrian*, C-233/08, EU:C:2010:11, punkt 42).

Kuid Euroopa Kohtul tuleb kontrollida, millistes piirides võivad liikmesriigi asutused, tuginedes niisugusele riigisisesele põhimõttele nagu avalik kord, keelduda teisele liikmesriigile liidu seadusandja kehtestatud koostöömehhanismi raames abi andmisest (vt selle kohta 28. aprilli 2009. aasta kohtuotsus *Apostolides*, C-420/07, EU:C:2009:271, punktid 56 ja 57, ning 25. mai 2016. aasta kohtuotsus *Meroni*, C-559/14, EU:C:2016:349, punktid 39 ja 40).

(vt punktid 44–47 ja 49)

3. Nõukogu 16. märtsi 2010. aasta direktiivi 2010/24/EL vastastikuse abi kohta maksude, maksete ja teiste meetmetega seotud nõuete sissenõudmisel artikli 14 lõikeid 1 ja 2 koosmõjus Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikliga 47 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, et liikmesriigi asutus keeldub teises liikmesriigis määratud rahatrahvi maksmise nõude niisugust sissenõudmist taotlust, nagu käsitletakse põhikohtuasjas, täitmast põhjusel, et trahvi määramise otsust ei ole enne nimetatud direktiivi alusel sellele asutusele sissenõudmist taotluse esitamist tehtud nõuetekohaselt teatavaks puudutatud isikule.

Kuid nagu märgib sisuliselt kohtujurist oma ettepaneku punktis 70, ei ole olukord, kus taotluse esitanud asutus soovib, et nõutaks sisse nõue, mis põhineb puudutatud isikule teatavaks tegemata otsusel, kooskõlas sissenõudmist taotluste suhtes kehtiva direktiivi 2010/24 artikli 11 lõikes 1 sätestatud tingimusega. Nimelt, kuna selle sätte kohaselt ei ole lubatud taotleda sissenõudmist selle direktiivi tähenduses seni, kuni taotluse esitanud liikmesriigis on nõue ja/või selle täitmisele pööramist lubav

juriidiline dokument selles liikmesriigis vaidlustatud, ei saa ka sissenõudmistaotlust esitada, kui puudutatud isikut ei ole teavitatud isegi selle nõude olemasolust, sest see teave on vajalik eeltingimus selleks, et nõuet vaidlustada.

Seda tõlgendust toetab ka harta artikkel 47 ja Euroopa Kohtu praktika õiguslike dokumentide kättetoimetamise ja nendest teatamise valdkonnas. Sellest kohtupraktikast tuleneb muu hulgas, et viidatud artiklis 47 ette nähtud õiguste tagamiseks on oluline mitte ainult tagada see, et akti adressaat saab asjasse puutuva akti tegelikult kätte, vaid ka see, et tal oleks võimalik tema suhtes välisriigis algatatud menetluse tähendusest ja ulatusest tegelikult ja täielikult aru saada, et ta saaks oma õigusi dokumendi päritolu liikmesriigis tõhusalt kaitsta (vt selle kohta 16. septembri 2015. aasta kohtuotsus Alpha Bank Cyprus, C-519/13, EU:C:2015:603, punktid 31 ja 32 ning seal viidatud kohtupraktika). Need kaalutlused on asjakohased ka direktiivi 2010/24 kontekstis. Eeltoodust tuleneb, et eriolukorras nagu see, mis esineb põhikohtuasjas, kus liikmesriigi asutus palub teise liikmesriigi asutusel nõuda sisse nõue, mis tuleneb rahatrahvist, millest puudutatud isik ei olnud teadlik, võib selle teise liikmesriigi asutus õiguspärasuselt keelduda sissenõudmisabist. Direktiivis 2010/24 ette nähtud abi on „vastastikune“ – millele viitavad nii selle direktiivi pealkiri kui ka erinevad põhjendused –, mis tähendab muu hulgas, et taotluse esitanud asutuse kohustus on luua enne sissenõudmistaotluse esitamist tingimused selleks, et taotluse saanud asutus saaks anda abi tõhusalt ja kooskõlas liidu õiguse aluspõhimõtetega.

(vt punktid 57, 58, 61 ja 62 ning resolutsioon)